

TEATAJA

Haaslava valla infoleht

Nr 10 (125) oktoober 2004

Turvalisus kodus ja liiklemises

Saabunud on sügis ning käes pikad ja pimedad ööd. Seda pimedust hakkavad jälle ära kasutama need inimesed meie hulgast, kes oma tegudega päevavalgust ei kannata. Sellega seoses tuleks teistel, kes soovivad oma vara säilimist, järele mõelda, et kas minule kuuluv vara ei ole kergeks saagiks vargale. Kui vähegi võimalik, siis enne pikkade ja pimedate õhtute ning ööde saabumist, tuleks igapäevast meist üle vaadata oma väljas olevad asjad ja paigutada need nii, et ei oleks silma all juhuslikule möödujale, kes pimeduse saabudes võib neid himustada.

Elu näitab, et kõik asjad, mis on laokil ja ei ole korralikult hoitud, võivad sattuda kellegi kolmanda valdusse, kes nendest tulu saavad. Selliste asjade ärahoidmiseks tuleks teha igapäevast meist olenev asjade säilimiseks. Üheskoos peaks üle vaatama need kohad, kus hoitakse hinnalisemaid asju ning vajadusel nendesse kohtadesse paigaldama valgustuse. Pimedus on see, mis meelitab kohale vargaid ja lõhkujaid.

Kui oleme üle vaadanud oma vara, peaks jälgima veel ka oma igapäevast turvalisust teedel ja tänavatel liikudes. See tähendab seda, et jalakäijad ja jalgratturid, kes liiguvad pimedal ajal teedel ja tänavatel oleks nähtavad.

Iga kolmas raske liiklusõnnetus, milles inimesed vigastada saavad juhtub pimedal ajal. Eriti tähelepanelik peab olema sügisel ja talvel pimedal ajal teel kõndides, kui lisaks vähesele päevavalgusele halvendavad nähtavust vihma- ja lumesadu ning udu. Maanteel liikudes, kus tänavavalgustus puudub ja sõidukite kiirused on suured satub jalakäija üksteisele vastutulevate sõidukite tulede valgusvihku. Sel juhul muutub jalakäija autojuhile täiesti nähtamatuks.

Autojuhi nähtavus on pimedas väga piiratud - et jalakäija näeb sõidukit, ei tähenda see veel seda, et autojuht näeks jalakäijat teel. Kuigi jalakäija näeb tuledega autot juba kaugelt, eraldab autojuht ilma helkurita tumedas riietuses jalakäijat alles 26 m kaugusel, heledasse riietatud inimest 38 m kaugusel. Esimesel juhul ei saa otsasõitu vältida kiirusel üle 40 km/h, teisel juhul kiirusel üle 50 km/h.

Asulas lähituledega sõites annab pimedas jalakäijal vilkuv helkur juba 150 m kauguselt autojuhile märku, et ees kõnnib inimene. Maanteel, kaugtulede valgusel, märkab juht helkuriga varustatud jalakäijat juba 300 m kauguselt. Ainult sellises olukorras, kus jalakäija kannab helkurit, jääb autojuhile piisavalt aega, et sõitu aeglustada ja jalakäijast ohutult mööduda. Helkur võib päästa elu, see tuleb kinnitada riiete külge nii, et oleks igale poole nähtav.

Jalgrattal peab pimedal ajal põlema nõuetekohane valge tuli ees ning helkurid olema taga ja külje peal. Jalgrattur peab arvestama sõidukile kehtivaid nõudeid, sest ta on juht ning vales kohas sõites ei oska autojuht temaga arvestada, samuti ei tohi jalgrattaga sõita alkoholijoobes.

Vallakodanikud peaks sellest artiklist tegema omad järeldused. Seda, kas kodanikud liikluseeskirja täidavad kontrollib politsei nii põhi- kui kõrvalteedel, et tagada turvaline liikumine. Helkuri mittekandmine võib kaasa tuua peale liiklusõnnetuse veel ka rahaträhi, mis ei ole just kõige väiksem. Liiklejatele tahaks südamele panna seda, et teiste liiklejate suhtes peab olema tähelepanelik ja arvestav.

Meeldivale koostööle lootma jäädes,

Argo Smirnov
konstaabel

Viina-piimakuust

Viinakuu on jõudnud lõpukorrale ja toonud päevakorda teravalt probleeme alkoholiga. Ajakirjandus on kajastanud nn. viinarallit, mis pidi suures koguses tootjatele kasumit lubama ja vaat et Eesti-Soome vahelised laevad kreeni ajama. Seejärel Tallinnas muudeti ära viinapoodide lahtiolek, kus enam ei saa alkoholi hilistel öötundidel - tagajärjeks taksoviin Tallinna moodi. See tähendab, et alkoholi saamiseks sõidetakse Tallinna lähivalda ja ostetakse sealt. Naaberriigi alkoholitootjate nõudel alustati vaidlusi alkoholiaktsiisimäära tõstmise nimel. Ei usu, et soomlastele meeltohüdaolev mõte võib tuua õnne meie õuele. Peaministri sõnul toob kallim alkohol selle vähesema tarbimise, minu meelest on see küsitav. Pigem avab see rohkem tarbija rahakotti, annab võimaluse taas salaviinal ja muul alkoholil välja ilmuda. Parema meelega räägiks 1.oktoobrist rakendunud Euroopa Liidu koolipiimatoetusest. Koolipiimatoetuse eesmärk on soodustada eelkoolialiste laste ning kooliõpilaste hulgas piima ja piimatoodete tarbimist. Piim ja piimatooted on lastele kasvuaegsajal vajalikud esmatoiduained, et lapsed kasvaksid terved ja tugevad. Kui Eestis on koolipiimatoetust toetatud siseriiklikest vahenditest alates 2001. aastast ja 1.-4.klassi õpilastele, siis Euroopa

Liidus on koolipiimatoetust jagatud juba 1977. aastast. Seda toetust hakati eraldama vastukaaluks noorte ameerikalikule tarbimisharjumusele süüa rasvaseid toite. Euroopa Liidu abil saadav koolipiimatoetus on võimalik anda eelkoolialistele lastele, põhikooli- ja gümnaasiumiõpilastele, põhihariduse baasil õppivatele kutsekoolide õpilastele. Rahalises väeringus on see üle 60 miljoni krooni. Kokkulepitud reeglite kohaselt toetatakse ainult esmatööteldud piimasaaduste tarbimist, milleks on kuumtööteldud piim, maitsestatud piimajogurtid, piim rasvasisaldusega 1,5-1,8 protsenti aromatiseeritud kakaoga või vähemalt 1,5 protsenti rasvasisaldusega hapupiim. Kõik Euroopa Liidu toetused põhinevad hüvitamisele, mitte ettemaksule. Nii et pole siin midagi pahatahtlikku piimatoodete eelneval väljaostmisel ja seejärel hüvitamisel. Ehk aitab see meil harjuda varasest noorusel piimatooted tarbima ja muude tervislike eluviisidega tegelema. Siis ei ole vaja ka nii pikalt viinakuust kirjutada.

Kõike head soovides,

Koiti Prants
riigikogu liige Tartumaalt, Rahvaliid

Teadmiseks ehitajale

Seoses ehitustegevuse laienemisega annan alljärgnevalt lühikese ülevaate sellest, kuidas toimida ja milliseid reegleid on vajalik järgida, et omada seaduslikku ehitist:

1. Detailplaneeringu vajadus

Laialdaselt algavad ehitusplaanid krundi otsimisega ja paraku leidub ehituseks sobivaid maatükke üha vähem ning seetõttu toimuvad olemasolevate kinnistute jagamised. Kinnistu jagamisel tuleb arvestada detailplaneeringu koostamise vajadusega, mille määramiseks on eriti olulised riigimaantee teekaitsetsoon, kaldakaitsevöönd ning detailplaneeringu kohustusega alad Haaslava vallas. Detailplaneeringu vajaduse väljaselgitamiseks tuleb pöörduda Haaslava Vallavalitsuse maa- ja ehitusnõuniku poole. Planeeringu vajaduse puudumise korral esitatakse kinnistu jagamiseks avaldus Haaslava Vallavalitsuse maakorraldajale või maa- ja ehitusnõunikule.

2. Projekteerimistingimuste taotlemine

Esitatakse projekteerimistingimuste taotlus Haaslava Vallavalitsuse maa- ja ehitusnõunikule. Taotlust (selleks on ametnikul vormikohane blankett) täitma tulles võtke kaasa planeeritava ehitise eskiisjoonised, mis annavad ametnikule ülevaate teie plaanidest ning seega võib lihtsustada asjaajamine. Näiteks: kuni 60 m² ehitusaluse pinnaga ja kuni 5 m kõrgust ühel kinnistul asuvat ehitist, millel ei ole avalikkusele suunatud funktsioone, käsitletakse väikeehitisena ning väikeehitise rajamise korral ei ole vajalik projekti koostamine (piisab Haaslava Vallavalitsuse kirjalikust nõusolekust). Projekteerimistingimustega määratakse ehitise ehituslikud ja arhitektuursed tingimused ja need väljastatakse Haaslava Vallavalitsuse poolt 15 päeva jooksul arvates taotluse esitamise päevast.

3. Ehitise projekt

Koostatakse lähtuvalt väljastatud projekteerimistingimustest ning selle koostab ettevõtja, kes on registreeritud riikliku erinõuetega tegevusaladel tegutsevate ettevõtjate registris.

Ehitusprojekti sisalduvad:

- 1) ehitusprojekti seletuskiri (arhitektuurne osa, konstruktiivne osa, küte ja ventilatsioon, veevarustus ja kanalisatsioon, elektrivarustus);
- 2) ehitatava ehitise asukoha maa-ala ehitusgeodeetiliste uurimustööde andmed ehk geodeetiline alusplaan;
- 3) asendiplaani joonised;
- 4) ehitise üldmõõtmetega plaan ja lõiked.

4. Ehitusloa taotlemine

Haaslava Vallavalitsuse maa- ja ehitusnõunikule esitatakse ehitusprojekt kahes eksemplaris ning ehitusloa taotlus (eraldi vorm, mille saate ametniku käest vallamajas). Projekti nõuetele vastavust kontrollib maa- ja ehitusnõunik. Projekti projekteerimistingimustega esitatud nõuetele vastavuse korral väljastab Haaslava Vallavalitsus 20 päeva jooksul ehitusloa. Projekti nõuetele mittevastavuse korral antakse taotluse esitajale 5 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks. Väljastatud ehitusloa on tähtajatu, kuid kaotab kehtivuse, kui ehitamist ei ole alustatud kahe aasta jooksul arvates ehitusloa väljastamisest. Juhin tähelepanu ka asjaolule, et kolm tööpäeva enne ehitustegevuse algust esitatakse Haaslava Vallavalitsusele teatis ehitamise alustamise kohta (on olemas vormikohane blankett).

5. Kasutusloa

Kasutusloa on Haaslava Vallavalitsuse nõusolek, mis on väljastatud ehitisele, kui see on ehitatud kooskõlas kõigi ehitusprojekti (k.a. elektriprojekti) ettenähtud tingimustega ning ehitist on võimalik kasutada vastavalt kasutusotstarbele. Kasutusloa on nõutav kõigil ehitistel (välja arvatud väikeehitistel, mida ei kasutata elamiseks). Kasutusloa taotlemiseks esitatakse Haaslava Vallavalitsuse maa- ja ehitusnõunikule vormikohane taotlus ning lepatakse kokku aeg ehitise ülevaatuseks. Ehitise kasutusloa väljastatakse või keeldutakse väljastamast 20 päeva jooksul arvates taotluse esitamise päevast.

Heiki Tooming
maa- ja ehitusnõunik

Tibusid loetakse sügisel

Just nimelt sügisel selgub, kas talveks varusid jätkub ja mis lootustega minnakse järgmisse aastasse, kas ikka saame hakkama. VA Majaabi siinkohal teatab, et alates 1. veebruarist 2005.a. oleme sunnitud tõstma joogivee- ja kanalisatsiooniteenuste hinda. Midagi pole teha, elu lihtsalt läheb järjest kallimaks. Praegu kehtiv joogivee ja kanalisatsiooni kuupmeetri hind 16.80 krooni kuupmeetri eest kehtestati 2001. aastal. Nelja aasta jooksul on aga ainuüksi ressursi- ning saastemaks tõusnud ca 20% aastas. Ja tõuseb edasi. 40 senti oli 2001.a. ja alates 1. jaanuarist 2005.a. tasume 59 senti kuupmeetrist. See isenesest ei tundugi olevat suur summa, aga kui arvestada suuri trassikadusid, mida meie 30-40 aastat vanade trasside puhul paratamatult sageli esineb, siis oleme sunnitud kinni maksma ka tarbimata vee. Kõige halvemas olukorras on Ignase küla Villemi ühisvee- kanalisatsiooni piirkond. Mujal pole asi veel nii halb. Vee tarbimine on stabiliseerunud, st ligi 98% tarbijatest maksavad vastavalt veemõõtja näidule ehk tegelikult kulunud veekogusele. Raskamist enam ei ole. See, et suurmajade üldveemõõtja näidud ei ühti korterisiseste veemõõtjate summaga... see on igivana teema ja siin ei kehti füüsika seadused. Ühtimist ei ole saavutatud ka kusagil mujal. Eks esineb ka nihverdajaid aga paratamatult isegi uus, äsja poest ostetud ja taadeldud veemõõtja vale paigaldamise puhul ei loe dieti. Või ei hakkagi lugema tuletiku jämedust juga. See on nii ja midagi teha sinna ei anna. Praegu VA Majaabi vahetab ja laseb taadelda elamute üldveemõõtjaid, kuid kui kuude lõikes on elamistes järsud hüpped tarbimises ja mõõtmistes tulevad suured erinevused, soovitame teha kontrollreide. Inimesed on väga leidlikud ja kavalad.

Kui vee kuupmeetri hind ei tõusegi märgatavalt - alla krooni (9,35kr/m³), siis kanaliseerimise teenus tõuseb tunduvalt rohkem ja hakkab olema 10,45 kr/m³. Tingitud on see

huvitaval kombel just veetarbimise vähenemisest ehk solk on nüüd „rammusam“. Kuna loodusesse lastavas heitvees lubatud ainete kontsentratsioonid on ette antud ja alates 2001.a. on nende maksemäärad tõusnud 72%, siis oleme ka meie sunnitud omakorda teenuse hinda tõstma. Seda enam, et heitvee BHT7 (Bioloogiline Hapniku Tarve 7 päevajooksul) ja HA (hõljuv aine) sisaldus on limiteeritud ja kõik, mis ületab normi, maksustatakse 10 kordselt! BHT7 tonn aastal 2001 oli 3252 krooni, alates 2005. aastast aga juba 5619 krooni. HA puhul on vastavad arvud 1644 ja 2841. Kui meie biopuhastid ja tiigid oleksid korras ja toimiksid nõuetekohaselt, poleks probleeme. Aga probleeme on. Hea, et Keskkonna Investeeringute Keskus toetas käesoleval aastal Aardla küla biotiikide renoveerimist (puhastamist) 40000 krooniga, millele lisandus 20000 valla raha. Samasugust rahasüsti vajaksid Roiu ja Ignase biotiigid, et kuidagi tagada heitvees ainete lubatud kontsentratsioonid.

Lisaks igapäevasele tööle tegeleb praegu VA Majaabi ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni vara üleandmisega AS Emajõe Veevärgile. See on Tartumaa omavalitsuste poolt loodud ühissettevõtte eesmärgiga teha korda omavalitsuste ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni süsteemid. Et saaks Euroopa Liidu rahad Eestimaa mulda mätta sõna otseses mõttes, vee- ja kanalisatsiooni trasside näol. Kahjuks aga kopp läheb maasse mitte enne kui 2007.aastal ja puhast sillerdavat kraanivett saame nautida arvatavasti alles 2008.aastast. Aga sinnamaani peame läbi ajama praeguste torudega ja suutma end ise ära majandada.

Head jätkuvat meeldivat koostööd soovides,

Valeri Rudakov
VA Majaabi direktor

 HAASLAVA VALLAVALITSUS M Ä Ä R U S	
Kurepalu	25. oktoober 2004.a nr 4
Haaslava valla asutuse Majaabi veevarustuse ja reovee ärajuhtimise tariifi ja veemõõtjate tarbijatele hinna arvestuse aluste kinnitamine	
Lähtudes ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse (RT I 1999, 25,363; 2000, 39, 238; 102, 670; 2001, 102, 668; 2002, 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64) paragrahvi 14 lõikega 2 ning Haaslava Vallavolikogu 15.03.2001.a määrusega nr 26 (KO 2001, 37, 677) kinnitatud Haaslava valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskirja punkti 11.3 Haaslava Vallavalitsus	
m ä ä r a b :	
1. Kinnitada alates 01.02.2005.a valla asutuse Majaabi veevarustuse ja reovee ärajuhtimise tariifi alljärgnevalt :	
1.1. veevarustus	krooni /m ³ 9.35
1.2. reovee ärajuhtimine	krooni /m ³ 10.45
2. Kinnitada veemõõtjate tarbijate veevarustuse ja reovee ärajuhtimise hinnad vastavalt lisale 1.	
3. Tunnistada punktis 1 nimetatud kuupäevast kehtetuks Haaslava Vallavalitsuse 26.03.2001.a määrus nr 8.	
4. Määrus avalikustatakse Haaslava vallamajas, Roiu raamatukogus, koduleheküljel ning valla infolehes Teataja.	
5. Määrus jõustub 29. oktoobril 2004.a.	
6. Määruse peale võib esitada vaide Haaslava Vallavalitsusele haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates määrusest teadasaamise päevast või päevast, millal oleks pidanud sellest teada saama, või esitada kaebuse Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates määruse teatavakstegemisest.	
Jüri Raudseping Vallavanem	Aire Veske Vallasekretär
Lisa: 1. veemõõtjate tarbijatele veevarustuse ja reovee ärajuhtimise hinna arvestuse alused	

Lisa 1			
Haaslava valla asutuse Majaabi veemõõtjate tarbijatele veevarustuse ja reovee ärajuhtimise hinna arvestuse alused			
Tarbija	Arvestuslik kogus	Inimene kuus	
	m ³	vesi	reovesi
1. Veevarustus kanalisatsioonita elamus (siin ja edaspidi ühe elaniku kohta)	1,7	15,90	-
2. Veevarustuse- kanalisatsiooni ja kuivtualetiga elamus	2,6	24,30	27,20
2.1. sama vanniahjuga	3,3	30,85	34,50
3. Veevarustuse ja kanalisatsiooniga ahikütttega elamus	3,9	36,45	40,75
3.1 sama, soojavee tootmisel vanniahjuga	5,1	47,70	53,30
3.2. sama, soojavee tootmisel elektriboileriga	6,0	56,10	62,70
4. Veevarustuse ja kanalisatsiooniga kesk- või elektrikütttega elamus	6,5	60,75	76,90
4.1. sama, soojaveetoomisega elektriboileriga	7,6	71,05	79,40
5. Perearstikeskus	2,0	18,70	20,90
6. Lasteaed (ühe inimesekohta)	2,0	18,70	20,90
7. Toitlustusettevõtte (ühe istekoha kohta)	6,0	56,10	62,70
8. Kauplused (ühe töötajakohta)	2,5	23,35	26,10
9. Tootmisettevõtte (ühe töökoja (ühe duši kohta)	15,0	149,25	156,75
10. Loomapidajad (ühe looma kohta)			
10.1. hobune, lehm	1,8	16,85	
10.2. siga	0,5	4,65	
10.3. lammas	0,2	1,85	

Inimene õpib kogu elu

Juba sajandeid on inimesed oma elukogemusi ja elutarkusi põlvest põlve edasi andnud. Inimeseks saamine ja olemine on alati olnud ja jääb seotuks kasvatuse paratamatusega, inimesele omast kasvatusvajadust peetakse aga inimese kvaliteedi üheks näitajaks. Meie vanavanemate kasvatamis- ja õpetamiskogemused on praegugi kuldaväärt.

Iga inimene on erinev, igat inimest tuleb võtta sellisena nagu ta on. Inimene õpib ja areneb kogu elu.

Lasteaed KUKUPAI on oma uue õppeaasta tegevuskava koostamisel taas aluseks võtnud looduse. Last ei huvita, mis toimub kaugel, väike laps lähtub sellest, mis on tema ümber.

Seepärast lähtumegi laste õpetamisel nendest oludest, mis on meie ümber. Lapsele on ikka kõige lähedasemad tema kodu ja kodukoht.

Viibime lastega palju ümbruskonna looduses. Kodukoha loodus on kõige tähtsam kodu ja kodumaa armastuse allikas. Loodus on inimesele elurõõmu allikas.

Viime paljud lasteaia tegevused läbi looduses. Loodus ise õpetab neid ja kutsub tegudele, paneb ennast uurima ja avastama. Lapsed arendavad kõiki oma meeli, nad tahavad kõigest ise osa võtta. Looduses saab sujuvalt ühelt tegevuselt teisele üle minna ilma, et see nõuaks suuremat jõupingutust lastelt või õpetajalt.

Üheks võtmesõnaks lasteaia laste arendamisel on tegevuste omavaheline seos. Eelkooli ealised lapsed ei tunne veel huvi konkreetse tegevuse vastu, neid huvitab kõik ümbritsev. Seepärast ongi kasulik siduda kõik tegevused omavahel. Nii saab näiteks meie metsloomi tutvustada nii matemaatikas, kunstis, muusikas kui liikumises.

Loodus meie ümber annab tuhandeid võimalusi, viibigem ka ise rohkem looduses armsad lapsevanemad, loodus rikastab meid kõiki.

Anne Lössenko
lasteaia Kukupai juhataja

Sportlik perepäev Vooremäel

*Juba kase ladvalt lehed langevad,
kõle tuul käib üle kesamaa.
(L. Koidula)*

02. oktoobril toimunud sportlik perepäev tõi Vooremäele kokku hulgaliselt rõõmsameelseid lapsi, nende vanemaid ja ka vanavanemaid.

Loodus rõõmustas kõiki ilusa sügisilmaga ja nii mindigi heatujuliselt orienteerumisrajale.

Orienteerumises olid tublimad: tütarlaste arvestuses - Gerli Manglus, poiste arvestuses - Ainar Lillo, naiste arvestuses - Tiina Karu, meeste arvestuses - Ülo Pedel ja perede arvestuses - perekond Kruusement

Perepäeva ilmestasid motokrossirattad, mis pakkusid huvi nii suurtele kui väikestele ja soovijad said panna proovile oma oskused mootorisporadis. Selle eest suur tänu Andres Arujõe ja tema meeskonnale.

Samuti sai nautida mõnusat olemist lõkke ääres ja süüa kooli kokkade poolt valmistatud maitsvat suppi.

Täname orienteerumisklubi Ilves, pr. Tiiu Malm, kõiki osavõtjaid ja abistajaid.

Sportlikku jätkuvat sügist!

Kaja Tamm
Sillaotsa Põhikooli kehalise kasvatuse õpetaja

Roiu Päevakeskus noortesõbralikumaks

Avatud Noortekeskuse projekt, mis suuremates keskustes on juba palju positiivset populaarsust leidnud, on jõudnud ka Roiu Päevakeskuse ruumidesse. Koolivaheaja nädalal, kohe esmaspäeva pärastlõunal, kogunes umbes kahekümne sätasilmse lapse ringis Roiu Päevakeskuse ruumidesse. Kolmapäeval kohtuvad esimest korda aktiivsuskubi liikmed.

Roiu Päevakeskuse hubastes ruumides on võimalus noortel kohtuda oma eakaaslastega, kaasa lüüa erinevates tegevustes, mängida seltskondlikke mänge ja õppida midagi põnevat meisterdama. Projekti raames saab Roiu Päevakeskus varustatud põnevate mängudega, mida ka edaspidi keskuse ruumides kasutada saab.

Kellele on vaja keskusi, kus noored saaks koordineeritult koos käia? Noorte positiivse hõivatuse suurendamine läbi erinevate huviringide ja tegevuste läbi on just vajalikud pakkumaks alternatiivi kasvõi televiisorile. Noortele tegevuste pakkumine vähendab kahtlemata riskirühma noorte arvu, noorte kuritegevust, sotsiaalset abitust, suurendab sotsiaalseid oskusi ja noorte haritust ning laiendab maailmavaadet.

Alati on oodatud osa võtma ka lastesõbralikud täiskasvanud, kes oskavad ja tahavad noortega toredaid tegevusi läbi viia.

Põnevate kohtumisteni Roiu Päevakeskuse ruumides!

Maive Otsa
ANK projekti eestvedaja

Perepäev Priuses

Pühapäeval, 24.oktoobril, võõrustas Seltsimaja Priius Tartust pärit tantsuklubi „Tango“. Põhjuseks miks tuldi, oli kohekohe algav perepäev. Kella kahesteistkümneks oli seltsimaja saalis võrdsest nii publikut kui ka esinejaid. Esmalt näitasid oma tantsuoskusi poisid-tüdrukud, kes seda kunsti õppinud vaevalt aasta. Seejärel kutsus treener saalipõrandale paarid, kellel koosharjutatud aastaid juba märksa rohkem. Vapustav! Võrratu! Nii võis öelda nende esinemise kohta.

Seejärel said lapsed pr Tiina Kaha juhendamisel teha huvitavaid kaunistusi looduslikest materjalidest. Päris tükk aega oli lastel ja nende vanematel tema laua juures tegutsemist. Mõelda vaid, et kõige tavalisematest vahtralehtedest, punastest marjadest ja kastanimunadest on võimalik teha nii ilusaid kaunistusi!

Novembrikuu viimasel pühapäeval, 28. novembril toimub taas perepäev. Ees ootab palju põnevat: valmistame jõulukaunistusi, toimuvad huvitavad võistlused, mängud ja tantsud. Ootame perepäevale jõuluootel lapsi ja nende vanemaid.

Ilona Vaagen
valla kultuuri-ja sporditöö vanemspetsialist

Õnnitleme novembrikuus sündinuid

1	Eeri Hint	1933	Uniküla
2	Jekaterina Vierland Linda Jaako	1920 1940	Ignase Kõivuküla
3	Miralda Erlich	1929	Päkste
8	Aino Kirs	1923	Kriimani
9	Mart Avarmaa	1943	Mõra
10	Veera Talbonen	1926	Ignase
14	Laine Kuljus Mihhail Suvi Taimo Kala	1935 1937 1944	Uniküla Päkste Koke
15	Maria Jegorkina Ago Puusemp	1925 1940	Roiu Lange
19	Hilda Tamm Aleksi Tarajev Aleksandra Rusina	1925 1931 1932	Roiu Roiu Päkste
23	Aivo Vihm	1938	Tõdraste
24	Linda Hank	1927	Mõra
26	Kalju Soggar	1928	Uniküla
27	Manni Bürkland	1927	Ignase
28	Linda Sikk	1919	Roiu
30	Kadri Viert	1937	Ignase

Palju õnne!

Sünniaasta 2004

Karl Erik Kutsar
10.10.2004
Roiu

Mirko Raig
13.10.2004
Roiu

Palju õnne!

Haaslava valla kultuuri- ja spordiüritused

29.okt.	Tantsuõhtu ansambliga Nukker Kukeke	Seltsimajas Priius	kell 20.00
12.nov.	Isadepäevale pühendatud kontsert	Seltsimajas Priius	kell 18.00
19.nov.	Diskoõhtu koolinoortele	Seltsimajas Priius	kell 18.00
28.nov.	Perepäev	Seltsimajas Priius	kell 12.00
28.nov.	I advendiküünla süütamine	Roiu Keskväljak	kell 16.30
2. nov.	Temaatiline väljapanek "Hingedepäev"	Roiu raamatukogus	
novembri kuus	Raamatuväljapanek "Kirjanik Mait Metsanurk- 125 aastat sünnist"	Roiu raamatukogus	

KODUKANDILOOD LXXXV

lehekülgi Haaslava valla ajaloost

Värdis Parisalu 120 aastane.

10 oktoobril 2004 möödus 120 aastat ühe kõige tuntuma Haaslava kooliõpilase, kauaaegse Sillaotsa algkooli juhataja Ferdinand Parsoni sünnist.

Ferdinand Joosepi poeg Parson (1935 aastast Värdis Parisalu) sündis 10 oktoobril 1884 Röpina kihelkonnas Kahkva vallas. Õppis Röpina kihelkonnakoolis, Võru linnakoolis ja lõpetas 1903 Kolkja ministeeriumikooli pedagoogilise klassi. Asus sügisel 1903 tööle Haaslava valda, Sillaotsa algkooli õpetajaks, aastapalgaga 160 rubla.

Asunud Sillaotsale elama, hakkas ta kohe osalema kohalikus seltsielus. Ta oli Haaslava Tulekahju Korral Vastastikkude Abiandmise seltsi liige, Haaslava Põllumeeste Seltsi liige ja karskusseltsi "Priius" juhatuse liige.

1906 abiellus Värdis Parisalu neiu Tildega ja nende peres oli 4 last, tütreid Hilda ja Helmi ning pojad Heino (suri lapsena) ja Alfred.

17 septembril 1912 sooritas V. Parisalu Tartu Poeglaste Gümnaasiumi juures õpetaja katsed ja tunnustati võrdseks õpetajate seminari lõpetajatega.

I maailmasõja ajal, 10 augustil 1914 mobiliseeriti Ferdinand Parson sõjaväeteenistusse. Peale lühiajalist väljaõpet Petrogradis ja Oranienbaumis saadeti ta võitlema Edelarindele Austria-Ungari vägede vastu. Paraku jäi aga tema sõjatee lühikeseks, sama aasta novembri lõpul sattus ta sõjavangi. Loeme ajalehest:

„Postimees“ nr 199 - 1 september 1915.a.

„Vangi langenud kooliõpetajate tänu.

Kevadel olid meie kooliõpetajad, kes Austrias sõjavangis, Eesti komitee esimehele telegraafi teel palvet avaldanud, et neile raha saadetak. Palve täidet ja nagu siia jõudnud kaart näitab, mis 17 aprillil ära saadetud, ka kätte saadud 290 krooni ja 69 hellerit - vene rahas 100 rubla.

Kaardile on alla kirjutatud Johan Kaik Võhmast, Ferdinand Parson Sillaotsalt, Eduard Sõõro Kastre Võnnust ja Peeter

Luther Rõngust. Nende postiaadress on: Österreich, Steiermark, Knittelfeld, Kriegsgefangenenlager, baracke 30.“

1918 astus Venemaa sõjast välja ja sõjavange hakati koju laskma. Septembris jõudis Austriast sõjavangist tagasi ka meie loo tegelane.

„Maaliit“ nr 115 – 11 september 1918

„Haaslavalt. Sõjavangist tagasi.

Neil päevil tuli Haaslava Sillaotsa kooliõpetaja Ferdinand Parson Austria sõjavangist koju. Ferdinand Parson saab arvatavasti oma endise koha tagasi.”

Oktoobris 1918 asus ta uuesti õpetajaametisse.

Kohe lülitus ta aktiivselt ka kohaliku seltsielu tegemistesse.

September 1919-veebruar 1927 oli V. Parisalu Haaslava vallavolikogu liige. 1919-1920 valitud ”maatameeste ja tööliste”, 1920-1923 Haaslava Tööliste Ühingu väikemaapidajate ja 1923-1927 sotsialistliku partei nimekirjas.

V. Parisalu oli karskusseltsi ”Priius” kauaaegne juhatuse liige, auliige ning esimees 1924-1925 ja 1927-1929, ”Priiuse” raamatukogu juhataja 1929-1940, Eesti Sotsialistliku Tööliste Partei Haaslava Ühingu asutaja liige ja kirjatoometaja, Haaslava Tööliste Ühingu asutaja liige, Sillaotsa algkooli hoolekogu esimees 1920-1922, haridusseltsi ”Koit” asutaja ja juhatuse liige, ÜENÜ Haaslava osakonna asutaja- ja juhatuse liige, Sillaotsa Karskustoimkonna asutaja ja esimees 1930-1940, Haaslava ”Sillaotsa” Lauluseltsi ja segakoori liige, Nimeede Eestistamise Haaslava Toimkonna liige, Haaslava ”Sillaotsa” Maanoorte Ringi juhataja 1936-1940, Maanoorte Ühenduse Kambja konvendi juhataja 1938-1940, Sillaotsa kooli Noorte Kotkaste rühma juhataja 1935-1938, Kaitseliidu Haaslava kompanii toetajaliige ja Rahvarinde Haaslava keskuse liige 1938-1940.

Veel oli V. Parisalu juhtivalt tegev Tartumaa Õpetajate Liidus ja oli 1932 teatmeteose ”Eesti avalikud tegelased” Tartumaa töögrupi kaastöölise.

1 augustil 1935 omistati Värdis Parisalule vanemõpetaja ametijärk.

Koolijuhina tegi Värdis Parisalu läbi kõik 1940-1944 võimuvahetused ja suure sõja. Uue võimu ajal jäi tema direktori ametiaeg lühikeseks. 1951 veebruaris vabastati ta Sillaotsa koolijuhhi kohalt. 1951-1955 töötas Värdis Parisalu õpetajana Kauksi koolis. Pensionipõlve veetis Värdis Parisalu Haaslava külanõukogu territooriumil, Roiu- Uniküla tee ääres asuvas Voore talus.

Värdis Parisalu suri 31 jaanuaril 1977 ja on maetud Võnnu uuele surnuaiale.

Seoses Värdis Parisalu tegevusega tahaks kirjutada ka tema poolt loodud ja puhtalt tema entusiasmi najal seisnud organisatsioonist, Sillaotsa karskustoimkonnast.

Sillaotsa Karskustoimkond.

1926.a. 22-25 juulil toimus Tartus XVIII ülemaailmne karskuskongress. Koos olid karskusliikumise eestvedajad Rootsist, Soomest, Norrast, Taanist, Lätist, Islandilt, Austriast, Šveitsist, Ameerika Ühendriikidest, Saksamaalt, Leedust, Itaaliast, Hollandist, Poolast, Ungarist; Jugoslaaviast, Tšehhoslovakiast, Bulgaariast, Tšiilist ja Eestist. Kongressi avas Riigikogu esimees K. Einbund ja eestlastest esinesid kongressil Villem Ernits ja Peeter Põld.

Loomulikult olid sellisel suurel üritusel kohal ka Haaslava karskustegelased. Kongressil käis 3 liikmeline karskusseltsi ”Priius” delegatsioon, mille koosseisus oli ka Värdis Parisalu. Kongressil käidi välja idee luua kohtadel karskustoimkondi.

Valla keskuses, Haaslaval tegutses küll karskusselts ”Priius“, kuid valla ääremaade mured jäid tihti tahaplaanile. Nimelt kestis läbi kogu esimese omariikluse perioodi Sillaotsal, Päkste külas, kooli ja kohaliku poepidaja Raimond Päivi vaheline vägikaikavedu. Poepidaja taotles suurema sissetuleku saamiseks vallast viina ja õllemüügi loa. Sillaotsa kool asus poest paarisaja meetri kaugusel ja õpilased pidid tihti peale nägema lõbusate seltskondade viinaviskamist.

Koolijuhataja Värdis Parisalu, kooli õppenõukogu, lapsevanemad ja hoolekogu saavutasid teadaolevalt vähemalt 2 korda alkoholimüügi loa tühistamise. Poepidaja aga ei andnud järele ning võitlus käis ”Vestmanni ja Piibehe“ moodi. Niisama kiiresti, kui luba ära võeti, andis vald selle uuesti tagasi ja seda mitu korda. Eriti äge võitlus käis 1928-1929.a.

Värdis Parisalu propageeris igati karsket eluviisi. 1930 aastate algusel oli Sillaotsal koos juba nii palju karskusidee toetajaid ja asjahuvilisi, et loodi karskustoimkond. Ühendusega liitusid kohalikud õpetajad, Linda Maranik ja Juhan Lõhmus ning paarkümmend kohalikku elanikku, peamiselt noored.

Esimene suurem karskustoimkonna ettevõtmine oli 1931.a. 25 mail ”Priiuse“ saalis korraldatud Sillaotsa ja Tuigo koolide ühine piduõhtu, kus toimus kontsert ja Tartu Kõrgema Muusikakooli õpilased etendasid Eesti muinasloolist, tantsu ja lauluga iluetendust ”Loreida ehk vaimude armastus.“

Karskustoimkond käis koos Sillaotsa koolimajas. Koos Haaslava karskusseltsiga ”Priius“ viidi läbi mitu karskust ja kainet eluviisi tutvustavat üritust.

1939.a. 8 novembril korraldas toimkond Kambja kihelkondliku karskuskonvendi raames koolis Sillaotsa karskusõhtu, kus osales üle 100 inimese.

Täpselt ei ole teada, millal Sillaotsa Karskustoimkond oma tegevuse lõpetas, kuid peagi vahetus Eestis mitu korda võim ja uut valitsejatel ei olnud midagi selle vastu, et eestlased viina joovad. Ikka mida rohkem, seda uhkem.

Vist ei ole vaja lisada, et Värdis Parisalu oli kogu elu täiskarsklane. Ta oli ka Eesti Karskusliidu keskoimkonna liige. Loeme liidu ajakirjast tema 50 aasta juubelikirjeldust.

”Külvaja” nr 7-8 – 27 november 1934.a.

”Ferdinand Parson 50 aastane.

10 oktoobril sai 50 aastat vanaks Eesti Karskusliidu keskoimkonna liige ja usaldusmees, Haaslava Sillaotsa algkooli juhataja hr Rudolf Parson. Tähtpäeva pühitseti nädal hiljem, koos tema 30 aasta õpetajategevuse juubeliga. Sel puhul oli rõõm näha, kui suure lugupidamise hr Parson oma mitmekülgse ja väsimatu tegevusega on võitnud. Kohal viibis ka Eesti Karskusseltsi esindaja, andes üle liidu tervitused ja väikese mälestuseseme.”

Täienduseks veel niipalju, et Eesti Karskusliidu keskoimkonna liikmed olid ka Aleksander Elango, Helmi Põld, Villem Ernits ja Jaan Tõnisson. Väärkas seltskonnas oli ka Haaslava mees Värdis Parisalu.

Taivo Kirm

Parema lehe poolt

Eestis antakse välja üle 160 linna- ja vallalehe. See on aukartustäratav arv, kusjuures analüüs näitab, et see ei ilmuta mitte langus- vaid tõusutendentsi. Nii näiteks peaks oktoobris välja tulema Kuressaare linnaleht – Kuressaare Sõnumid.

Linna- ja vallalehtede näol on tegemist avalik-õigusliku meediaga. Ja seda mitte ainult rahastamisallikalt, vaid seal avaldatav informatsioon on mõeldud kõigile antud omavalitsuse territooriumil elavatele inimgruppidele ning see puudutab otseselt keskkonda, kus nad igapäevaselt toimivad.

Erameedia (maakonna või üleriiklikud lehed) kõikjale ei jõua, ei taha ja ei suudagi. Ja ilmselt ei peagi. Nende märksõna on üldistus (olgu siis riiklikul või maakondlikul tasandil), samas, kui linna- või vallaleht jõuab tõepoolest iga inimeseni. Ja kui ei jõua, siis peab jõudma.

Siit-sealt kõlavad aeg-ajalt etteheited, et linna- ja vallalehed on võimuerakonna mõju all ning ei anna opositsioonile võimalust oma seisukohti selgitada. Võimuerakonna teistest suurem mõju omavalitsusmeediale ei kao kuhugi. Ja põhjus pole ainult selles, et võimuerakonnast sõltub linna- või vallalehe ilmumine, sh ka rahastamine, vaid eelkõige sellepärast, et just tema kujundab pärast võitu kohalikel valimistel linna või valla elu.

See aga ei tähenda, et linna- või vallalehest peaks saama võimuerakonna propagandamasin, kus opositsioonist lihtsalt üle rullitakse. Sellise lehe tegijate indu tuleb kiiresti jahutada. Uuringud näitavad, et kõlavatest sõnadest ning lubadustest

kubisevaid tekste ei võta inimesed juba ammu vastu. Nagu ka oponentide mahamaterdamist. Peale lähevad teod ning seda saatvad asjalikud põhjendused.

Ka opositsioonipoliitikud peavad linna- ja vallalehtedes sõna saama, seda just linna või valla elu olulistes küsimustes. Tasakaalustatus on üks märksõna, mida linna- ja vallalehed peaksid oma töös arvestama. Aga mitte ainus. Ka linna- ja vallalehed vajavad raamistikku, milles toimida. Tõhusalt, st avalikes huvides toimida. On selleks raamistikuks ajakirjanduseetika kodeks või lisandub sellele baasile veel midagi, mis arvestab omavalitsusmeedia eripära, on arutelu koht.

Kuidas aga praktiliselt tasakaaluni jõuda? Üks võimalus on asutada toimetuskolleegium, mis võiks moodustuda volikogus esindatud erinevatest poliitilistest jõududest. Aga kindlasti on teisi võimalusi.

Arutamaks linna- ja vallalehtede väljaandmisel esile kerkivaid praktilisi probleeme, aga ka näiteks nii olulist omavalitsusmeedia organiseerumise küsimust korraldavad Eesti Linnade Liit, Eesti Maaomavalitsuste Liit ja Tallinna Linnavalitsus 29. oktoobril Tallinnas omavalitsusmeedia foorumi. Ikka selleks, et teha paremat lehte!

Mai Vöörmann
Tallinna Linnakantselei

Informatsioon

- Alates 01.septembrist 2004 töötab Haaslava Vallavalitsuses maakorraldaja ametikohal Tiit Lukas, kes tegeleb maaküsimuste lahendamisega. Maakorraldaja vastuvõtuajad vallamajas on neljapäeviti ja reedeti 9.00 - 13.00. Küsimusi võib esitada telefonil 7490 130 ning elektronposti aadressil tiit.lukas@haaslava.ee.
- Haaslava Vallavalitsus on algatanud alljärgnevate detailplaneeringute koostamise:
 1. Palupealse kinnistul (24316 m²) Aardlapalu külas (18.10.2004 korraldus nr 160). Planeeringu eesmärgiks on kinnistu jagamine elamukruntide moodustamiseks.
 2. Kurepesa kinnistul (23158 m²) Kurepalu külas (25.10.2004 korraldus nr 167). Planeeringu eesmärgiks on kinnistu jagamine kaheks eraldi kinnistuks, maakasutuse sihtotstarbe muutmine ja uuel moodustataval kinnistul ehitusõiguse määramine.
- 1.novembril kell 19.00 toimub seltsimajas segakoori "Priius" sellesügisene kokkusaamine. Oodatud on kõik endised ja uued laulusõbrad. Lisa informatsioon tel. 53 841052 Laura Kägo-Saunasoo või Ilona Vaagen 52 82002, ilona@haaslava.ee
- Head mäluängijad! Saame kokku 9.novembril kell 19.00 Roiu päevakeskuses.

Mälestame lahkunuid

Viktor Derjabin
09.09.1983- 04.10.2004
Päkste

Alviine Kenk
28.10.1924- 22.10.2004
Roiu